

Розділ 6

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

А. О. Войцеховська

асп.

науковий керівник: д.е.н., доц. І. А. Ломачинська

ІНВЕСТИЦІЇ У ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД

До початку 2021 року український ІТ-сектор стрімко розвивався, чому сприяла цифрова трансформація та сприятливі умови господарювання. Широкомасштабна воєнна агресія росії проти України стримала подальшу інноваційну трансформацію через руйнування підприємств та інфраструктури, освітніх та наукових закладів, серйозні перебої з підключенням до Інтернету, кібератаки, виїзд закордон висококваліфікованих фахівців. Однак, навіть це не може зупинити технологічний розвиток України на шляху до створення високорозвиненої країни Європи та світу. Вже у воєнний час доведено, що і суспільство, і бізнес здатні створювати інновації та впроваджувати їх задля вирішення суспільно важливих проблем: інновації – це здатність до переформовування в умовах війни.

Важливо розуміти, що інноваційний розвиток і цифрова трансформація економіки – це не питання виключно післявоєнного питання, це те, що слід активно розвивати сьогодні, не зважаючи на складності воєнного стану. Поки триває війна, Україні необхідно працювати над залученням інвестицій для модернізації інфраструктури державних послуг, комунікацій, впровадження програмного забезпечення на фірмах та державних установах, розробок нових бізнес-моделей, навчання та стажування для молодих працівників.

Сьогодні урядом напрацьовується масштабний план відновлення країни після війни. Поєднання цього плану та статусу кандидата в члени Європейського союзу створює нові гарантії для потенційних інвесторів. Українська економіка та бізнес адаптувалися

та стійко витримують та долають усі виклики, тому можемо розраховувати на іноземну підтримку та технічну допомогу щодо інвестицій та інновацій, доступ до ринків та каналів збуту країн ЄС. Україна має стати суцільним інноваційним проєктом, адже відновлювати економіку у руслі попередніх десятиліть не має сенсу, оскільки вона була орієнтована переважно на виробництво низькотехнологічної продукції та базувалась на застарілих ідеях і технологіях. Отже, поствоєнне відновлення – це шанс створити успішну конкурентоспроможну цифрову економіку на основі використання нових критичних знань, що дозволить самодостатньо розвиватись і захищати себе. Більш того, базис поствоєнних трансформацій мають становити напрями, які зможуть гарантувати високий рівень національної безпеки і забезпечити високий рівень добробуту населення. До них відносяться цивільна та військова інфраструктура, цифрові фінанси та цифрове сільське господарство, технології інформаційної і кібернетичної безпеки й захисту інформації, розбудова «міст майбутнього», енергетична та екологічна безпека, біомедицина інженерія тощо.

Незважаючи на воєнний стан, українські стартап-компанії за перше півріччя 2022 року змогли залучити 350 млн дол. США для розвитку ІТ-сектору. Обсяг експорту комп'ютерних послуг за аналогічний період виріс на 23% порівняно з першим півріччям 2021 року. Українські компанії продовжують приймати участь у технологічних конференціях, таких як Web Summit та TechCrunch Disrupt, де презентують світу передові дослідження, інновації, налагоджують контакти з інвесторами, розробниками, експертами, в тому числі і для того, щоб сприяти транскордонній взаємодії та пришвидшувати фінансування подолання економічних наслідків, завданих війною цифровому та телекомунікаційному секторам України [1].

Отже, важливим є формування та реалізація успішної інвестиційної політики держави, у т. ч. залучивши успішний досвід країн, що позитивно відновлювалися після війни. Особливої уваги потребує питання залучення іноземних інвестицій, що потребує, зокрема, завершити легалізацію ринку віртуальних активів та налагодити механізми їх цивілізованого функціонування; переглянути валютне та податкове законодавство; розвивати

партнерські стосунки з країнами, які є економічними та технологічними лідерами світу, шляхом партнерства та підписання інвестиційних угод, державно-приватне партнерство, концесійні угоди; полегшити доступ іноземних інвесторів до портфельного інвестування. Ураховуючи результати досліджень Європейської Бізнес Асоціації (ЄБА) також слід вирішити проблему корупції, слабкої судової системи, зниження купівельної спроможності населення [2]. І надважливим стратегічним напрямом є унеможливлення воєнної агресії у майбутньому.

Важливим кроком стало доєднання у вересні 2022 року України до Програми «Цифрова Європа», що наближає її до Єдиного цифрового ринку ЄС до 2027 року. Зараз подаються заявки на залучення фінансування проєктів цифрових глобальних напрямів, а саме: цифрові навички, кібербезпека, штучний інтелект, дані та хмарні послуги, високопродуктивний комп'ютинг та використання цифрових технологій в економіці та суспільстві. Планується отримати фінансування біля 6 млрд євро. Втім важливо, щоб одночасно відбувалась трансформація бізнес-моделей суб'єктів господарювання [3], що сприятиме максимізації ефективності інвестицій у цифрові технології та створювати ефекти дифузії та акселерації.

Окрім того, Україні доцільно, враховуючи довоєнний потенціал, створити інвестиційний криптохаб, що дозволить у післявоєнний час залучати інвестиції з високим кон'юктурним попитом. Україна має вийти на рівень власних потужних продуктів, з потужною мережею та інструментами для їх створення, з гігантськими Дата-центрами та новітніми системами. Український програміст не повинен винайматися закордонними компаніями на основі аутсорсингу як дешева робоча сила і виконувати частину їхньої роботи, при цьому не будучи власником кінцевого продукту.

Отже, сьогодні ми маємо проєктувати успішне майбутнє України. І тому важливо змінити формат та вектор цілеспрямованості політики щодо залучення та розміщення інвестицій з тим, щоб отримати доступ до найкращих технологічних й інтелектуальних ресурсів, людського капіталу, критичних і креативних знань, що є запорукою забезпечення міжнародної конкурентоспроможності України в майбутньому.

Список використаної літератури

1. Міністерство та Комітет цифрової трансформації України. Україна візьме участь у конференції для стартапів TechCrunch Disrupt 2022. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/ukraina-vizme-uchast-u-konferentsii-dlya-startapiv-techcrunch-disrupt-2022> (дата звернення 09.11.2022 р.).
2. Індекс інвестиційної привабливості України за 1 півріччя 2022 року. ЄБА. URL: https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2022/08/EBA-InvestIndex_1H-2022_UA.pdf
3. Ломачинська І., Войцеховська А., Чуркіна І. Трансформація бізнес-моделей підприємницької діяльності в умовах цифровізації економіки та фінансового сектору. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2021. Том 20. Вип. 3 (49). С. 97–113.

О. В. Горняк

д.е.н., проф.

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

Парадигма науки розглядається як певна сукупність визнаних теоретичних досягнень науки. В процесі розвитку науки відбуваються зміни в її парадигмі, є періоди, коли в науці співіснують декілька парадигм. Крім того, парадигми можуть конвертуватися одна в одну. При цьому парадигма представляє собою основу розвитку наукового знання і тому вона надає можливість оцінювати теоретичні положення чи напрями в рамках економічної теорії. Парадигма (у відповідності до перекладу з грецької – приклад, зразок) представляє собою певну модель дослідження, а також спосіб класифікації наукового знання [1, с. 318–319].

Парадигма включає концепції та теорії, але це не означає, що її можна ототожнювати з теорією. Навіть при введенні даного поняття в науковий оборот Т. Берманом йшлося про характеристику нормативності методології економічної теорії, тобто контекст був відмінний від теорії. Загальноприйняте визначення парадигми надав Т. Кун у своїй роботі «Структура наукових революцій» у якій парадигма була визначена як сукупність теоретичних положень, досягнень науки, модель постановки проблем та способи